

ความเห็นส่วนตน
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๖๓

วันที่ ๒๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
นายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

ผู้ร้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามมาตรา ๘๒ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาในคดีอาญาของศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช คดีหมายเลขดำที่ ๑๗๔/๒๕๖๒ หมายเลขแดงที่ ๔๘๕/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ว่า ผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง (๔) และมาตรา ๑๑๘ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ จึงพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษา ผู้ร้องได้พิจารณากรณีของผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้วได้มีคำวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ จึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) และมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๔) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖)

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ดังนี้

๑. ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒)

๒. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๓. มีคำสั่งให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องว่างลงนับแต่วันที่ศาลได้อ่านคำวินิจฉัยให้แก่คุณกรณีฟังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๐๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาและได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๓ ให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยคดีนี้

ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

มิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสองเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

มาตรา ๙๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔)

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๑ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

๓. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๕๗ เมื่อมีการประกาศให้มีการเลือกตั้งในกรณีอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใดด้วยวิธีการดังนี้

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นห้ามมิให้กระทำภายในหกสิบวันก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๘๙ หรือมาตรา ๙๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ความเห็น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามคำพิพากษาคดีอาญาของศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช คดีหมายเลขดำที่ ๑๗๔/๒๕๖๒ หมายเลขแดงที่ ๔๘๕/๒๕๖๓ ว่าผู้ถูกร้อง (จำเลยที่ ๒) ซึ่งเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับนายมานโซ เสนพงศ์ (จำเลยที่ ๑) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวการร่วมกันในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง (๔) และมาตรา ๑๑๘ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ พิกษาลงโทษจำคุกคนละ ๒ ปี ไม่รอลงโทษ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้ถูกร้อง (จำเลยที่ ๒) กับนายมานโซ เสนพงศ์ (จำเลยที่ ๑) มีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษา ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๒) และมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๙๘ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งลักษณะต้องห้ามดังกล่าว นอกจากจะต้องไม่มีอยู่ในขณะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ลักษณะต้องห้ามนั้นยังจะต้องไม่มีอยู่ตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวขึ้นมาในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงเป็นอันสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าคดีอาญาของผู้ถูกร้องยังไม่ถึงที่สุด จึงถือว่าไม่เป็นเหตุที่จะทำให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง และอ้างว่าลักษณะต้องห้ามที่เกิดขึ้นในวันเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๒) เป็นแต่เพียงเหตุให้บุคคลนั้นไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ได้เป็นเหตุให้บุคคลนั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกร้องจึงยังคงดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่เช่นเดิมจนกว่าคดีอาญาจะถึงที่สุดนั้น ไม่อาจรับฟังได้ เพราะกรณีของผู้ถูกร้องนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งแล้วว่า บุคคลผู้อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

มีประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่า สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง จะบัญญัติว่า “... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ ...” แต่มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้บัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน” เมื่อพิจารณามาตรา ๘๒ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ประกอบกับมาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ย่อมเห็นได้ว่า วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคดีนี้ คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณี ฟังแล้วโดยชอบ ส่วนกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยคดี และต่อมาเมื่อศาลได้มีคำวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ ก็เป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับการที่ผู้ถูกร้องต้องคำสั่งศาลให้หยุดปฏิบัติหน้าที่อันมีผลเป็นการเฉพาะตัว ผู้ถูกร้องเท่านั้น ดังนั้น เมื่อศาลได้อ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟังโดยชอบในวันใด จึงต้องถือว่ามีตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงนับแต่วันดังกล่าว

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ